

Utbildningsinspektion i Hagbyskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6 och obligatorisk särskola årskurs 1–10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hagbyskolan den 27 och 28 september 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Hagbyskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Hagbyskolan intervjuades rektorer, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i särskoleklasserna, förskoleklasserna, årskurs 2, årskurs 6 och skolbarnomsorgen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Hagbyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	172
Förskoleklass	48
Grundskola	314
Obligatorisk särskola	8

Det finns en rektor för förskoleklasserna och årskurs 1 och en rektor för årskurserna 2–6, särskolan och fritidshemmen som motsvarar totalt 1,25 tjänst. Skolan har ingen ledningsgrupp men det finns i skolan några grupper, som arbetar med olika frågor, exempelvis friendsgruppen, värdegrundsgruppen, rutin- och informationsgruppen och gruppen för utveckling av elevers individuella utvecklingsplaner. Grundskolan i Hagbyskolan är uppdelad i arbetslag med ett arbetslag för varje årskurs. Särskolan omfattar träningsskola och består av en klass med elever i årskurs 2 och 3 och en klass med elever i årskurs 7 till och med 10.

Skolan är byggd 1959 och består av elva skolhus med två klassrum och två grupprum i varje hus. Sex av husen har plats för fritidshem. Skolan har en idrottshall och en administrationsbyggnad. I administrationsbyggnaden finns även musikal, slöjdsalar och bibliotek. Hagbyskolan har en skolgård som möjliggör lek, rörelse och naturupplevelser. Hagbyskolans lokaler genomgår en totalrenovering av husgrunder under åren 2004–2006. Delar av verksamheten bedrivs därför i tillfälliga paviljonger. Eftersom i stort sett alla hus skall renoveras flyttar alla någon gång under perioden.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hagbyskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet och särskolans och de yngre eleverna i grundskolans verksamheter som mycket bra. Särskolans elever är väl integrerade i skolan och det pågår ett effektivt förbättringsarbete när det gäller värdegrundsarbetet både bland vuxna och bland elever i Hagbyskolan.

Elevernas måluppfattning i yngre åldrar är av mycket god kvalitet. Skolan har väl utarbetade planer för vilka kunskaper och färdigheter eleverna skall nå för varje år från förskoleklass till och med årskurs 6.

Skolans kvalitetsarbete är bra och rektorerna har kunskaper om vad som sker i det dagliga arbetet.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Rutiner bör förbättras för att skolan skall kunna analysera verksamhetens samlade resultat.
- Åtgärdsprogrammen bör följas upp och utvecklas så att de kan användas i arbetet med att ge eleverna möjlighet att nå målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Beslut saknas om att svenska som andraspråk skall anordnas för elever (2 kap. 15 § grundskoleförordningen).
- Elevens val erbjuds inte i särskolan (2 kap. 3, 7 och 10 §§ samt bilaga 1 särskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Klasslärarna i Hagbyskolan ansvarar för att arbetet sker mot en ökad grad av måluppfyllelse och detta dokumenteras på olika sätt. Resultaten används av respektive lärare i arbetet samt för att informera föräldrar och elever i utvecklingssamtalen. Inspektörerna bedömer att varje elevs utveckling och kunskaper dokumenteras och följs upp.

I kvalitetsredovisningen från 2004 anges resultat från testet ”Vad sa du fröken?” för sexåringar, de nationella diagnoserna för årskurs 2, Läskedjor för årskurs 3 och de nationella ämnesproven i årskurs 5. Resultaten har diskuterats men personalen drar slutsatsen att skolan bör bli ännu bättre på att kontinuerligt utvärdera arbetsformerna tillsammans med elever. Kollegor bör dessutom bli bättre på att kunna delge varandra erfarenheter av olika arbetssätt. Det framkommer vid intervjuerna att inte alla resultat har diskuterats med all personal.

Tabell 1 Andel elever i procent som har uppnått målen i de nationella proven i årskurs 5

Ämne	2003	2004	2005
Matematik	94	76	96
Svenska	82	78	92
Engelska	93	81	91

När det gäller matematik och engelska 2005 når samtliga pojkar målen i årskurs 5 medan 90 respektive 81 procent av flickorna klarar målen i dessa ämnen. Andelen elever i Hagbyskolan som nått målen i årskurs 5 på de nationella proven är betydligt högre 2005 än 2004. Personalen har kunskaper om elevernas utveckling i relation till nationella mål för årskurs 5. Inspektörerna bedömer dock att skolans samlade resultat bör diskuteras och följas upp.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål att sträva mot

Vid inspektörernas lektionsbesök i årskurs 2 arbetar eleverna med temat rymden. Vid intervjuerna visar eleverna goda kunskaper i och åsikter om temat och eleverna utmanas att ta eget ansvar. De får också arbetsuppgifter som fordrar eget ställningstagande. I merparten av de besökta klasserna är miljön för inläringen god. Det finns dock mindre goda inlärmingsmiljöer inom skolan. Riskerna är uppenbara att eleverna inte uppnår lika bra resultat i situationer, där

mycket tid går åt till tillrättavisningar. Inspektörerna bedömer att rektorn bör öka strävandena att ge alla eleverna en likvärdig undervisningssituation.

Normer och värden

Vid intervjuerna berättar eleverna att de ofta är tillsammans på raster i olika grupperingar. De känner sig trygga i skolmiljön och ett gott arbetsklimat råder mellan barnen och mellan barnen och vuxna. Vid de olika intervjuerna framkommer det att endast tidigare och i undantagsfall har förekommit mobbning. Både föräldrar och elever uppskattar att beredskapen är hög när det gäller att ta itu med mobbning och kränkande behandlingar av olika slag. I intervjuerna med särskolans personal framkommer det att alla förskoleklasser i Hagbyskolans grundskola besöker och blir informerade om särskolan varje år. Särskolans elever upplevs som väl integrerade i skolan. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans ansträngningar med att motverka kränkningar är bra.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolans samlade resultat bör diskuteras och analyseras. Varje elevs utveckling och kunskaper dokumenteras och följs upp. Resultatet av värdegrundsarbetet är bra.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Både rektorer, personal och elever framhåller vid intervjuerna att skolan har fungerande elevråd. Skolans mål är att även klassråden skall fungera bra och att frågor skall kunna kommuniceras mellan elevråd och klassråd. Eleverna har genom elevrådet påverkat utformningen av matsalsregler och regler för trivsel och trygghet. Den demokratiska processen blir tydlig genom klassråd och elevråd. Rektorerna berättade i samband med intervjuerna att de inbjuds till elevrådet vid olika tillfällen. Personalen förser ibland elevrådet med frågor som kan tas upp där. Eleverna bestämmer själva vilka umgängesregler som skall gälla i klassrummet.

Vid flera intervjuer påtalades att den gemensamma värdegrunden bland de vuxna inte är befast. Hela skolan arbetar därför under läsåret med värdegrundsfrågor.

Den så kallade "friendsgruppen", som består av fyra personer med bland andra en fritidspedagog och en specialpedagog, arbetar med att motverka alla former av kränkande behandling. Gruppen får teamutbildning under innevarande läsår. En uppgift för gruppen är att se till att den plan som finns för åtgärder i samband med kränkande behandling följs. Handlingsprogrammet aktualiseras och är känt i skolan men gruppen tar ett eget stort ansvar i frågan. Den som misstänker att någon utsätts för mobbning är skyldig att ta kontakt med någon i

friendsgruppen. Eleverna känner väl till arbetet i friendsgruppen. Två kamratstödjare röstas fram från varje klass och samverkar med de vuxna i friendsgruppen. Lärarna anser att kamratstödjarna behöver mycket stöd för att klara av arbetet. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det finns en risk att de vuxna i friendsgruppen delvis tar över hela skolans ansvar i frågan.

Hagbyskolan håller på att ta fram ett policydokument angående kränkande behandling bland personal. Friendsgruppen kommer att arbeta fram detta dokument under läsåret. Det framgår av intervjuerna med föräldrarna att innehållet i gällande handlingsplan för mobbning inte är känd. Eleverna har arbetat med projekt Charlie i förebyggande syfte. Projekt Charlie har som mål att hjälpa elever att bygga upp självkänsla, emotionell intelligens och social kompetens. Inspektörerna bedömer att det pågår ett effektivt förbättringsarbete när det gäller värdegrundsarbetet både bland vuxna och bland elever i Hagbyskolan.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Personalen har föregående år slutfört ett större arbete med bearbetning av de nationella kursplanerna. I skolans arbetsplan och i bearbetningarna av de nationella kursplanerna framgår det i vilken omfattning och vilket innehåll utbildningen har. Utbildningen och undervisningen motsvarar de nationella bestämmelserna. De nationella målen är således en tydlig utgångspunkt för planering och genomförande av verksamheten. Samtliga planer innehåller momenten ”uppnåendemål, kriterier, förtydligande/tillvägagångssätt och strävansmål”. Under detta läsår sätts fokus på värdegrundsfrågor. Tre nyckelord nämns i målarbetet: ”trygghet, respekt och ansvar”.

Det finns en oro bland de äldre eleverna som tyder på att ytterligare insatser behövs för att skapa en god arbetsmiljö. Vid lektionsbesöken i både särskolan och grundskolan bedöms innehållet i undervisningen relevant för målen i ämnen. Lektionerna är varierade och eleverna berättar vid intervjuerna att undervisningen i allmänhet är varierande. De lektioner som har besökts är i de flesta fall planerade och strukturerade. Eleverna i årskurs 2 är införstådda med de kunskapsmål som satts upp. Inspektörerna bedömer att måluppfattningen bland de yngre eleverna är av mycket god kvalitet. Skolan har väl utarbetade planer för vilka kunskaper och färdigheter eleverna skall nå för varje år från förskoleklass till och med årskurs 6.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Vid lektionsbesöken observeras att eleverna både i grundskolan och i särskolan arbetar en hel del individuellt. Eleverna är mestadels engagerade i de uppgifter som de skall arbeta med. Lärarna följer och stöder eleverna i deras arbete. I särskolan har varje elev en individuell studieplan.

Dokumentstudierna visar att grundskolan har ett register av tester från förskoleklassen till årskurs 6. Diagnoserna och testerna används för att förebygga läs- och skrivsvårigheter och för att följa upp matematikkunskaperna. Lärarresurserna omprioriteras allt efter behov som uppstår. Speciallärarna diskuterar med klasslärarna varje vecka på gemensam planeringstid vilka resurser som krävs inför nästa vecka. I intervjuerna med elevvårdspersonalen framkommer det att skolan har bra resurser för eleverna i de yngre årskurserna som är i behov av särskilt stöd. Inspektörerna vill framhålla vikten av att även äldre elever i behov av stöd får den hjälp de behöver. Vid intervjun med särskolebarnens föräldrar

framförs flera mycket positiva uttalanden om skolan. Föräldrarna anser att barnen får de resurser som behövs och eleverna har en trygg miljö. Särskolan tar ett helhetsansvar kring varje elev. Inspektörerna bedömer att skolan bör tillse att de äldre elever som är i behov av särskilt stöd skall få det.

Åtgärdsprogram upprättas av klasslärarna för de elever som är i behov av särskilt stöd. I åtgärdsprogrammen dokumenteras elevernas framsteg och svårigheter i förhållande till målen, förslag till åtgärder för att nå målen och utvärderingar. Vid intervjuerna med föräldrarna och eleverna framkommer det att åtgärdsprogram aktualiseras av lärare, elever och föräldrar vid utvecklingssamtalen. Två speciallärare har samordningsansvar för att åtgärdsprogrammen förvaras inlåsta i skolan. Rutiner och blanketter för åtgärdsprogrammen samordnas av kommunen som inför detta läsår har utarbetat nya blanketter. Skolans personal tycker att det finns en hel del problem med blanketterna och att de är komplicerade och svåra att fylla i. I en del åtgärdsprogram framgår det inte tydligt vilka mål som ställs, vilka resultat som uppnås och vilka analyser som gjorts. Inspektörerna bedömer att arbetet med åtgärdsprogrammen bör förbättras.

Enligt grundskoleförordningen kan en elev få anpassad studiegång om eleven inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter dennes situation och förutsättningar. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Linköpings kommun är det områdeschefen som har delegation på att fatta sådana beslut. Vid dokumentgenomgången framkommer det att några elever har anpassade studiegångar. I något fall framgår det inte tydligt vilka avvikelser som görs från timplanen. Inspektörerna vill framhålla att rutinerna för anpassade studiegångar bör förbättras så att det framgår vad anpassningarna innebär.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Hagbyskolan har en arbetsplan som innehåller bland annat förhållningssätt, ansvarsfrågor och utvecklingsområden. Kvalitetsredovisningen består av skolans egna mål, insatser som haft betydelse för att målen skall nås, resultat/processer som kommit ut av genomförda insatser samt analys och förslag till förbättringar. Det arbete med BRUK¹, ett självvärderingsinstrument som kommunen centralt påbjudit att användas vid framtagandet av skolans kvalitetsredovisning, har under föregående år tjänat som underlag för pedagogiska diskussioner. I en första etapp har lärarna arbetat med att rangordna svaren för de använda indikatorerna. Vid ett senare tillfälle fortsätter de att analysera resultaten. Arbetet ligger till grund för senare kvalitetsredovisningar som rektorerna ansvarar för. Inspektörerna bedömer att skolan har ett bra kvalitetsarbete och en bra kvalitetsredovisning.

Ledning och kommunikation

Personalen anser att kontakten med skolledningen är bra men de önskar se rektorerna ute mera i skolverksamheten. Rektorerna har arbetat mindre än två år i Hagbyskolan och har genomgått den statliga skolledarutbildningen. De anser att de har kunskaper om vad som sker i det dagliga arbetet.

¹ BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

I intervjun med rektorerna framkommer att de prioriterar arbetet med värdegrundsfrågorna och att strukturera de administrativa rutinerna. Arbetsmiljön och arbetsklimatet är två andra områden som prioriteras.

Skolan har ett bra informationssystem. Föräldrarna får information genom representanterna i föräldraföreningen. I föräldraföreningen informerar och diskuterar rektorerna olika frågor med föräldrarepresentanterna. Exempel på diskussionspunkter i föräldraföreningen är skolans renovering och friendsgruppen. Föräldrarna ges god information om sina barns utveckling och vilka kunskaper de förvärvat. De är generellt mycket nöjda med utvecklingssamtalen och de utvärderingar som görs vid samtalen. De upplever att samtalen förbereds på ett bra sätt och att barnen är delaktiga i samtalen.

Föräldrar som har barn i särskolan är mycket nöjda med kontakten med skolan. ”Skolan tar ett helhetsansvar som inte är vanligt på alla skolor. Det negativa är att rektorer måste byta ansvarsområden då och då.” Föräldrar som har barn i särskolan har daglig kontakt med skolan.

Områdets rektorer träffar områdeschefen en gång per vecka. Kontakten mellan rektorerna och områdeschefen är god. Inspektörerna bedömer att rektorerna har kunskaper om vad som sker i det dagliga arbetet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Hagbyskolan har väl utarbetade planer för vilka kunskaper och färdigheter eleverna skall nå. Skolan har utarbetat mål för varje årskurs. Arbetet med att förebygga kränkningar är av god kvalitet. Elevers kunskaper i exempelvis matematik och svenska följs upp på ett bra sätt och lärarresurser omprioriteras efter behov. Skolans information till föräldrar och personal är mycket god. Inspektörerna bedömer att arbetet med åtgärdsprogrammen bör förbättras. I en del åtgärdsprogram framgår det inte tydligt vilka mål som ställs, vilka resultat som uppnås och vilka analyser som gjorts. Det bör tydligt framgå vilka timplaneavvikelser som avses vid beslutet om anpassad studiegång.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildningsmöjligheterna

I grundskolan organiseras elevens val genom något som kallas eget arbete. På tiden för eget arbete har eleverna möjlighet att välja att fördjupa sig i ett ämne. Tidigare har eleverna erbjudits stödundervisning och haft möjlighet att göra sina läxor på denna tid. Enligt dokumentstudierna och intervjun med rektorerna kommer elevens val att läggas in som temadagar detta läsår. Upplägget har förändrats efter utvärderingar. I årskurserna 1–3 kommer tre skoldagar att användas till svenska/samhällsorienterande ämnen, matematik/naturorienterande ämnen och praktisk estetiska ämnen. För årskurserna 4–6 ligger elevens val på olika veckodagar. Teman är praktisk estetiska ämnen, samhälls- och naturorienterande ämnen, matematik, idrott och hälsa, engelska och svenska. Inspektörer-

na förutsätter att eleverna fortsättningsvis erbjuds ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. I särskolan erbjuds överhuvudtaget inte elevens val. Eftersom elevens val ingår i timplanen både för grundsärskolan och för träningsskolan måste detta åtgärdas.

Undervisning i svenska som andraspråk skall anordnas om en elev behöver det i stället för undervisning i svenska. Svenska som andraspråk erbjuds Hagbyskolan elever med utgångspunkt från testresultat och prioriteringar. Rektorerne vid Hagbyskolan beslutar inte om undervisning skall ske i svenska som andraspråk. Vid intervjuerna framkommer att kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk inte alltid särskiljs vid undervisningen och att personalen behöver kunskaper om de båda kursplanerna. Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att rektorerna skall besluta vilka elever som skall undervisas i svenska som andraspråk. Undervisningen skall ta sin utgångspunkt i kursplanen för ämnet.

Personal

I Hagbyskolan ingår 48 personer i arbetet med förskoleklasserna, årskurserna 1–6 i grundskolan och särskolan. Den totala tjänstefördelningen motsvarar 36,5 heltidstjänster.

Kompetensutvecklingsplanen är gjord i samklang med målen, som skolan prioriterar. Samtliga i personalen har adekvat utbildning för de arbetsuppgifter de utför. Skolan har tillgång till två speciallärare, talpedagog och annan elevvårdspersonal.

Läromedel, pedagogiska material och utrustning

Flera av lokalerna är inte helt ändamålsenliga för den aktuella undervisningen på grund av den stora renoveringen, som görs på skolan.

Inspektörerna konstaterar också att i vissa av fritidshemmen är barngrupperna större i förhållande till de lokaler som finns att tillgå.

Sammanfattning

Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att rektorerna skall besluta vilka elever som skall undervisas i svenska som andraspråk. Skolan tillgodoser elevernas rätt till utbildning med undantag av elevernas rätt till elevens val i särskolan.

Datum	Ort
2006-04-07	Linköping

Håkan Johansson

Per Grundtman